

de Appel

Stichting de Appel (hierna: de Appel) is een grote presentatie-instelling in Amsterdam. De instelling wil het publiek confronteren met getalenteerde kunstenaars uit binnen- en buitenland. Daarnaast profileert de instelling zich door experiment, onderzoek en het aanjagen van het discours hierover. Het centrale thema voor de programmering gedurende de komende periode is 'synchroniciteit'. de Appel verwacht eind 2016 te kunnen starten met de nieuwe programmering.

de Appel onderscheidt zich van andere presentatie-instellingen doordat het behalve een platform voor beeldend kunstenaars sinds 1994 ook een opleidingstraject biedt voor curatoren: het 'Curatorial Programme'. Vanaf zijn oprichtingsjaar (1975) onderhoudt en ontsluit de Appel een archief.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting de Appel geen subsidie toe te kennen.

Het plan van de Appel wekt onvoldoende vertrouwen en voldoet op veel punten niet aan de verwachtingen die de raad van presentatie-instellingen heeft. Aspecten als vernieuwing, experiment, kwaliteit en het internationaal belang van de instelling komen nauwelijks uit de verf. Het ontbreekt de instelling niet aan plannen, maar deze zijn generiek. Inhoudelijke onderbouwing en concrete uitwerking ontbreken. De raad betreurt het dat de Appel zijn vooraanstaande positie op het gebied van experiment en signaleren van ontwikkelingen verliest. Het plan reflecteert niet op het conflict van het bestuur en de huidige directie en op de vraag hoe dergelijke conflicten in de toekomst zullen worden voorkomen. de Appel verdient een professionele organisatie die continuïteit biedt en die voldoet aan de Governance Code Cultuur.

Beoordeling

Kwaliteit

de Appel kan bogen op een goede reputatie en beschikt over een groot internationaal netwerk. De raad constateert echter dat de afgelopen anderhalf jaar een kentering heeft plaatsgevonden. de Appel toont zich in zijn keuze van kunstenaars niet meer vooruitstrevend, maar eerder behoudend. Dit, in combinatie met de vaak ontoegankelijke wijze van presenteren, zorgt ervoor dat de tentoonstellingen van de Appel hun relevantie verliezen voor de doelgroep.

de Appel formuleert in zijn aanvraag een veelbelovende missie en presenteert veel plannen die het in een programma wil omzetten. De raad ziet echter geen concrete uitwerkingen hiervan. Bovenal ontbreken een inhoudelijke explicitering en koers; dat geldt evenzeer voor de generieke noties die de Appel in de komende periode centraal stelt, waaronder 'synchroniciteit'.

De raad maakt uit het plan op dat de Appel zijn rol en functie als presentatie-instelling wil onderzoeken en deze gezamenlijk met de geselecteerde kunstenaars en het publiek wil herontdekken. De raad vindt dat het formuleren van een visie op de rol, positie en kunstopvatting voorafgaat aan alle andere ambities van een presentatie-instelling. Overige presentatie-instellingen hebben voor een onderscheidende profilering gekozen. de Appel niet. Ten behoeve van de discussie die de Appel hoopt los te maken, kiest het naar eigen

€ 0

geadviseerd
subsidiebedrag

€ 570.383

gevraagd
subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.31 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

zeggen voor de meest extreme, experimentele vormen van hedendaagse kunst. De raad ziet dit voornemen niet vertaald naar de longlist van kunstenaars, van wie velen al een behoorlijke staat van dienst hebben en geregeld zijn tentoongesteld, ook in het commerciële en museale circuit. Dit strookt volgens de raad niet met de intentie in het plan om kunst te tonen die nog niet rijp is voor het museum en roept vragen op over hoe de Appel zijn missie om radicale vernieuwing te tonen, gaat verwezenlijken.

de Appel staat in zijn plan stil bij zijn lange en succesvolle geschiedenis. Daarmee maakt de instelling duidelijk dat zij haar voorhoedepositie graag wil herwinnen en haar publiek actief deelgenoot wil maken van de programma's, waarmee zij haar nieuwe rol en positie wil verkennen. Zo wil de instelling ook teruggrijpen op de formules van spraakmakende programma's uit het verleden, en symposia en lezingencycli buitenshuis organiseren, in de geest van 'The Old Brand New' en 'Facing Forward'. Dit voornemen is in zichzelf weinig vernieuwend, maar het zou het programma van de Appel inhoudelijk verdieping kunnen geven. de Appel heeft immers met dergelijke programma's in het verleden een zeer waardevolle bijdrage geleverd aan het kunstdebat. De aanvraag bevat echter op dit punt geen concrete uitwerking of afspraken.

In het plan is geen uitgewerkte visie opgenomen over de rol en positie van de Appel in de internationale context. Volgens de raad kan de Appel zich veel gerichter positioneren in het internationale speelveld. De instelling heeft immers goud in handen met haar netwerk van alumni die wereldwijd en bij toonaangevende instellingen werkzaam zijn. De alumni zijn wel betrokken bij de meerjarige reflectie op het 'Curatorial Programme', maar voor het overige doet de Appel niet veel met het netwerk. Over de uitkomsten van de evaluatie van dat programma en over de intenties van de Appel hiermee geeft de aanvraag geen uitsluitel.

Educatie en participatie

Het educatieve programma dat de Appel voor scholen in het voortgezet onderwijs heeft ontwikkeld, maakte in de afgelopen periode geen kwaliteitsslag door. de Appel bezuinigde op zijn educatieve activiteiten en het programma trok jaarlijks slechts ongeveer 300 scholieren. De instelling heeft zich voor de komende periode ten doel gesteld ditzelfde aantal te behalen. Dat is een teleurstellende ambitie. De raad is van mening dat de Appel, om een zinvolle invulling aan de educatieve taak te geven, de educatieve programma's dient te evalueren of in contact moet treden met scholen om passend beleid te ontwikkelen.

Op het gebied van talentontwikkeling voor curatoren speelt de Appel een prominente rol. Sinds 1994 organiseert de instelling in dit verband het 'Curatorial Programme'. Sinds 2013 wordt dit programma geëvalueerd. De raad mist in het plan echter een reflectie op deze evaluatie.

de Appel wil in de komende periode samen met de Universiteit van Amsterdam ook PhD-trajecten voor curatoren opzetten. Daarnaast wil de Appel onderzoeken of het een internationaal opleidingstraject kan ontwikkelen voor critici ('Critics Programme'). Dit zijn in potentie zinvolle activiteiten, maar ze zijn volgens de raad niet uniek en de plannen missen ook hier een inhoudelijke onderbouwing en concrete uitwerking.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

de Appel heeft in de afgelopen jaren publieksonderzoek laten doen. De instelling weet een relatief jong publiek te trekken: veelal tussen de 18 en 30 jaar oud. De instelling ambieert in de komende periode 22 procent meer publiek te trekken met behulp van strategisch publieksbeleid. Om deze ambitie te verwezenlijken, heeft de Appel een verhoging van subsidie aangevraagd.

Ondernemerschap

De financiële positie van de Appel is in orde. Voor de komende periode gaat de instelling uit van een stijging van subsidies, zowel van het ministerie van OCW als van de gemeente

Amsterdam. Daarmee vergroot de instelling haar afhankelijkheid van subsidies. Desalniettemin verwacht de Appel dat het percentage eigen inkomsten zal toenemen. De instelling behaalt momenteel gemiddeld 37,5 procent eigen inkomsten. Het plan maakt, op de kaartverkoop na, niet inzichtelijk hoe de stijging van deze inkomsten zal worden gerealiseerd.

In de periode 2013 – 2014 daalden de publieksinkomsten met 100.000 euro. Vanaf 2017 wil de instelling een groei van 22 procent in de publieksaantallen bereiken, maar ook dit voornemen wordt in het plan niet concreet onderbouwd.

de Appel heeft vrijwel alle personeel (6 fte) in vaste dienst. Voor presentaties wordt met zzp'ers gewerkt. de Appel voorziet een uitbreiding van het personeel met 2,4 fte, waaronder de functie van een curator, die de rechterhand van de algemeen directeur wordt.

De organisatie kent een bestuursmodel. Aan de naleving van de Governance Code Cultuur wordt in het plan summier aandacht besteed. Dit verbaast de raad. Hij had verwacht dat de instelling reflecteert op het conflict tussen bestuur en directie dat in 2015 naar buiten is gekomen. Dit conflict heeft tot een slepende rechtszaak geleid en heeft commotie in het veld veroorzaakt. Omdat het plan hierover geen duidelijkheid geeft, blijft het voor de raad onduidelijk via welke organisatorische en bestuurlijke aanpassingen dit soort problemen in de toekomst voorkomen gaan worden.